

ІПКЄФ
НФДУ

Міністерство охорони здоров'я України
Національний фармацевтичний університет
Інститут підвищення кваліфікації спеціалістів фармації

Матеріали

*II Науково-практичної Internet-конференції
з міжнародною участю*

ФАРМАЦЕВТИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ, СТАНДАРТИЗАЦІЯ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ

Харків, 22 травня 2025

УДК 615.1:615.3(06)

М 78

Редакційна колегія: проф. Котвіцька А. А., проф. Кузнєцова В. Ю., проф. Владимірова І. М., доц. Суріков О. О., проф. Сагайдак-Нікітюк Р. В., проф. Шпичак О. С., проф. Лебединець В. О., проф. Журавель І. О., проф. Яковенко В. К., доц. Опрошанська Т. В., доц. Шевченко В. О., доц. Губченко Т. Д., доц. Фетісова О. Г., доц. Міщенко В. А.

Реєстраційне посвідчення в УкрІНТЕІ № 845 від 26.12.2024

М78 **Фармацевтичні технології, стандартизація та забезпечення якості лікарських засобів / Pharmaceutical technologies, standardization and quality assurance of medicines** : матеріали II Internet-конф. з міжнар. участю (22 трав. 2025 р., м. Харків) / редкол.: А. А. Котвіцька, В. Ю. Кузнєцова, І. М. Владимірова [та ін.]. – Харків : НФаУ, 2025. – 254 с. (Серія «Наука»).

Збірник містить матеріали науково-практичної Internet-конференції, присвячені висвітленню різних аспектів функціонування фармацевтичного сектора галузі охорони здоров'я, сучасних тенденцій у сфері розробки, досліджень, виробництва, дистрибуції, контролю якості лікарських засобів, медичних виробів, косметичних продуктів, дієтичних добавок та інших товарів аптечного асортименту, а також теоретичним і прикладним аспектам впровадження й розвитку систем управління якістю, екологічної проблематики в діяльності фармацевтичних організацій тощо.

Видання призначене для широкого кола наукових і практичних фахівців у галузі фармації та медицини, магістрантів, аспірантів, докторантів, працівників фармацевтичних підприємств, викладачів закладів освіти.

Редколегія може не поділяти погляди авторів.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, власних імен та інших відомостей. Матеріали подаються мовою оригіналу.

УДК 615.1:615.3(06)

© НФаУ, 2025

АНАЛІЗ АСОРТИМЕНТУ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ, ЩО МІСТЯТЬ ДЕРЕВІЙ ЗВИЧАЙНИЙ І РОМАРИН ЛІКАРСЬКИЙ НА ФАРМАЦЕВТИЧНОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Сергієнко О. С., Глущенко О. М., Полова Ж. М.

Національний медичний університет імені О. О. Богомольця, м. Київ, Україна
alexandersergiuenko16@gmail.com

Вступ. Аналіз ринку лікарських засобів є важливою складовою у процесі розробки та впровадження нових фармацевтичних препаратів. В умовах зростаючого попиту на лікарські засоби, що містять компоненти рослинного походження для лікування шкірних ушкоджень, особливу увагу привертають емульсії на основі рослинних екстрактів.

Екстракти деревію звичайного (*Achillea millefolium*) та розмарину лікарського (*Rosmarinus officinalis*) відомі своїми ранозагоювальними, протизапальними та антисептичними властивостями, що робить їх перспективними компонентами в складі сучасних дерматологічних засобів. Включення таких фітокомпонентів до складу лікарських препаратів ранозагоювальної дії дозволяє задовольнити зростаючі потреби споживачів у лікарських засобах на основі лікарських рослин, які мають мінімальний ризик побічної дії.

Мета дослідження – аналіз ринку лікарських засобів, що містять у своєму складі деревій звичайний та розмарин лікарський, доведення перспективності розробки емульсії для нашкірного застосування.

Методи дослідження: аналітичні та кореляційні методи аналізу, об'єкти дослідження: Державний реєстр лікарських засобів, інструкції до медичного застосування.

Результати дослідження. Проаналізовано фармацевтичний ринок лікарських засобів (ЛЗ), що містять деревій звичайний та розмарин лікарський за допомогою Державного реєстру лікарських засобів України станом на 1 квітня 2025 р. за фірмою виробником, АТС класифікацією, формою випуску та активним фармацевтичним інгредієнтом.

Активними компонентами деревію звичайного є: монотерпени (евкаліптол, камфора, α -терпінеол, борнеол, β -пінен) (рис. 1.2); кислоти (саліцилова, фолієва, бурштинова, кавава, аскорбінова); алкалоїди (бетоніцин, стахіндрин) та фенольні сполуки. Завдяки такому хімічному складу *Achillea millefolium* L. проявляє протизапальну, ранозагоювальну, антиоксидантну, антимікробну та знеболювальну фармакотерапевтичні дії.

Встановлено, що фармацевтичний ринок пропонує широкий асортимент лікарських засобів, що містять деревій звичайний та розмарин лікарський різних фармакотерапевтичних груп: на ринку представлено тридцять торгових найменувань лікарських препаратів із деревієм звичайним, серед яких 63,3% – фармацевтичні препарати українського, а 36,6% – закордонного виробництва. За формою випуску переважають збори – 19,35%, мазі та настойки – по 9,68%, таблетки, бальзами, рідкі екстракти, краплі та трава в пачках займають по 6,45%;

а краплі, супозиторії, сиропи, розчини для орального застосування, рідини, розчини для ін'єкцій, гелі, трава у фільтр-пакетах – по 3,23%.

Проаналізувавши ринок лікарських засобів із деревієм звичайним за АТС-класифікацією, було встановлено, що трава деревію лікарського входить до складу фармацевтичних препаратів сімнадцяти фармакотерапевтичних груп, серед яких переважають групи M09A X – Різні засоби, що застосовуються у разі патології опорно-рухового апарату, A05A X – Інші жовчогінні засоби та A13A – Тонізуючі засоби (по 10%) (табл. 1).

Таблиця 1

Аналіз асортименту лікарських препаратів з деревієм звичайним, зареєстрованих на українському фармацевтичному ринку

АТС-код	Фармакотерапевтична група	Зареєстровані лікарські засоби, %
B02B X	Гемостатичні засоби рослинного походження	6,6%
A05A X	Інші жовчогінні засоби	10,0%
A02X	Інші засоби для лікування кислотно-залежних захворювань	6,6%
M09A X	Різні засоби, що застосовуються у разі патології опорно-рухового апарату	10%
M02A X	Інші засоби, що застосовуються місцево у разі суглобового та м'язового болю	6,6%
D10A X	Інші препарати для місцевого лікування акне	6,6%
A06A X	Інші засоби, що застосовуються для лікування закрепів	3,3%
A01A D	Інші засоби для місцевого застосування у стоматології	6,6%
A16A X	Різні препарати, що впливають на травну систему і метаболізм	6,6%
A13A	Тонізуючі засоби	10,0%
D01A C	Протигрибкові препарати для місцевого застосування, похідні імідазолу і тріазолу	3,3%
G02C X	Інші засоби, що застосовуються у гінекології	3,3%
D03A X	Різні препарати, що сприяють загоєнню	3,3%
A05B A	Гепатотропні препарати	3,3%
A15	Засоби для підвищення апетиту	3,3%
C05A X	Інші засоби для лікування геморою для місцевого застосування	3,3%
R05 X	Інші препарати для застосування у разі застуди	6,6%
	Разом	100%

За результатами проведеного аналізу зареєстрованих лікарських засобів, що містять деревій звичайний за складом активних фармацевтичних інгредієнтів було встановлено, що у виробництві ЛЗ у якості діючої речовини переважно використовують траву (74%), *Achillea millefolium* D3 (10%), *Achillea millefolium* D0 (7%), густий екстракт (3%) та настойку (3%).

Обробивши дані інструкцій до медичного застосування, було визначено, що більшість зареєстрованих лікарських препаратів, що містять у складі складні рідкі екстракти, для приготування яких використовуються декілька лікарських рослин, включаючи деревій звичайний, встановлено, що ця лікарська рослина містить широкий спектр фармакотерапевтичних дій і використовується для

виготовлення як монокомпонентних, так і багатокomпонентних лікарських препаратів.

Активними компонентами розмарину лікарського є ефірна олія, у складі якої наявні 1,8-цинеол, камфора, α -пінен та лимонне, він містить гіркі дитерпеноїди (карназол), алкалоїди (розмарицин), похідні олеанолової та урсолової кислот, кислоту розмаринову. Також наявні флавоноїди та дубильні речовини. Завдяки різноманітному хімічному складу розмарин лікарський проявляє протизапальну, антимікробну, знеболюючу та антиоксидантну дії.

За даними Державного реєстру лікарських засобів України, що містять в складі розмарин лікарський за лікарською формою та країною-виробником встановлено: станом на 1 квітня 2025 року в Україні зареєстровано вісім торгових найменувань лікарських препаратів із розмарином лікарським, серед яких 62,5% – препарати вітчизняного та 37,5% – закордонного виробництва. Виявлено, що на ринку переважають таблетки та краплі для орального застосування – по 25%, розчини для орального застосування, капсули, трава в пачках та рідкі екстракти займають по 12,5% ринку.

За АТС-класифікацією ЛЗ, що містять розмарин лікарський належать до фармакотерапевтичної групи G04B X (Інші засоби, що застосовуються в урології).

Нами також було проведено аналіз асортименту ЗЗ, що містять розмарин лікарський за діючою речовиною та встановлено, що в якості активного фармацевтичного інгредієнту при виробництві лікарських препаратів використовують тільки листя розмарину лікарського.

Висновки. У результаті проведеного дослідження було встановлено, що на фармацевтичному ринку України представлено широкий асортимент лікарських засобів, що містять деревій звичайний та розмарин лікарський різних фармакотерапевтичних груп: на ринку наявні тридцять торгових найменувань лікарських препаратів із деревієм звичайним та вісім – із розмарином лікарським, серед яких більше 60% – фармацевтичні препарати українського, а близько 40% – закордонного виробництва. За формою випуску в асортименті лікарських засобів, що містять деревій звичайний переважають збори – 19,35%, мазі та настойки – по 9,68%, а серед фармацевтичних препаратів, що містять розмарин лікарський таблетки та краплі для орального застосування – по 25%. Але не представлено фармацевтичних препаратів у вигляді емульсій для наскірного застосування, що містять у своєму складі деревій звичайний та розмарин лікарський, тому розробка ранозагоювального лікарського засобу у вигляді емульсії для наскірного нанесення є актуальним напрямком фармакотехнологічних досліджень.

Список використаних джерел.

1. Державний реєстр лікарських засобів України.
<http://www.drlz.com.ua/ibp/ddsite.nsf/all/shlist?opendocument> (Дата звернення – 30.04.2025).
2. Компендіум. Лікарські препарати. Довідник ЛЗ № 1 в Україні.
<https://compendium.com.ua/> (Дата звернення – 30.04.2025).